

Kriminalstatistik

brå

 Sveriges officiella statistik

2021

Återfall i brott

Preliminär statistik

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

urn: nbn: se: bra-1187

© Brottsförebyggande rådet 2024
Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post registrator@bra.se, www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Huvudresultat	3
Inledning	5
Tolkning av statistiken	5
Begrepp och definitioner	7
Ingångshändelser	7
Uppföljningsperiod respektive buffertperiod	7
Återfallshändelser	7
Resultat	8
Andel personer som återfaller i brott	8
Tid till första återfall	17
Återfallsrisk över tid	21
Återfallshändelsen	24
Beskrivning av statistiken	27
Statistikens ändamål	27
Statistikens innehåll	27
Insamling och bearbetning	29
Jämförbarhet över tid	30

Sammanfattning

Den preliminära återfallsstatistiken beskriver andelen personer som återfallit i nytt lagfört brott inom ett år efter en ingångshändelse 2021 och hur nivån utvecklats jämfört med 2012. Vidare beskrivs också tiden till återfall, risken för återfall samt antalet återfallsbrott som begås.

Huvudresultat

Här följer en sammanfattning av huvudresultaten över återfall i brott-preliminär statistik.

Andel personer som återfaller i brott

- Av samtliga personer med ingångshändelse 2021 var 20 procent kvinnor och 80 procent män. Av dessa 74 556 återföll 17 402 personer, eller 23 procent, i brott inom ett år. Bland kvinnorna återföll 16 procent och av männen 25 procent inom ett år.
- Andelen återfall ökade tydligt med antalet belastningar fem år före ingångshändelsen. Bland personer med 9 eller fler tidigare belastningar återföll 74 procent av kvinnorna och 78 procent av männen. Bland personer utan tidigare belastning låg andelen återfall på 8 procent för kvinnorna och 12 procent för männen. Mönstret är detsamma för männen och för kvinnorna.
- Sett till mest ingripande påföljd i ingångshändelsen hade de med slutna ungdomsvård, ungdomsvård, ungdomsövervakning och fängelse högst andel återfall.
- Högst andel återfall sett till grävsta brott i ingångshändelsen hade de som dömdes för brott mot narkotikastrafflagen. Av dem återföll 33 procent inom ett år.
- Över tid uppvisar andelen som återföll på små förändringar. Jämfört med 2012 har andelen återfall minskat med 2 procentenheter, både för kvinnor och män.
- Det finns tydliga nedgångar i andelen som återfaller i vissa kategorier. Till exempel bland dem med rättspsykiatrisk vård som mest ingripande påföljd i ingångshändelsen, där andelen återfall minskat med 10 procentenheter jämfört med 2012. Bland dem med kortare utdömda fängelsestraff (två till fyra månader respektive fyra till sex månader) har andelen återfall minskat med 11 respektive 12 procentenheter jämfört med 2012. Sett till grävsta brott har andelen återfall bland dem med brott mot staten samt brott mot narkotikastrafflagen minskat mest.

Tid till första återfall

- Mediantiden till första återfallshändelse var knappt fyra månader (116 dagar). För kvinnorna var mediantiden längre (123 dagar) än vad den var för männen (115 dagar).

Återfallshändelsen

- De 17 402 personer som återföll stod för 44 042 återfall i brott inom ett år, vilket motsvarade i genomsnitt 2,5 återfallsbrott per person. Antalet kvinnor som återföll i brott var 2 447. I genomsnitt begick de 2,1 återfallsbrott per person. Antalet män som återföll i brott var 14 955 och de begick i genomsnitt 2,6 återfallsbrott per person.

Tolkningen av statistiken med anledning av pandemin

Den preliminära statistiken om återfall i brott med 2021 som år för ingångshändelser har en uppföljningsperiod som inleds under 2021 och som maximalt kan pågå till 31 december 2022.

Pandemins konsekvenser för det svenska samhället blev påtagliga en bit in i 2020, och fortsatte under 2021 att prägla samhället med regler och rekommendationer om bland annat social distansering, vilket ledde till minskad rörelse och aktivitet i samhället. Dessa samhällsförändringar kan ha påverkat brottsligheten, liksom förändringar av Polismyndighetens, Åklagarmyndighetens och Domstolsverkets resurser och arbetssätt. Det går dock inte att se att det har haft någon större effekt på resultaten.

Inledning

Återfallsstatistiken har som primärt syfte att ge en övergripande bild av nivån, strukturen och utvecklingen för de återfall i brott som registreras och lagförs i Sverige. I den preliminära statistiken redovisas andelen personer som inom loppet av ett år efter en ingångshändelse återfallit i ett nytt lagfört brott, och hur nivån utvecklats jämfört med för tio år sedan. Därutöver redogör statistiken för hur snabbt och med vilken intensitet de registrerade återfallen sker. Statistiken beskriver även dem som återfaller mot bakgrund av kön, ålder och tidigare belastningar samt återfallsmönstret efter olika typer av påföljder och olika typer av brott. Fler och utförligare tabeller med statistik om återfall finns publicerade på Brås webbplats.

Andelarna i tabellerna redovisas avrundade utan decimaler. Om andelen är -0,4 redovisas det som -0. Om andelen är +0,4 redovisas det som +0.

I rapporten och i tabeller redovisas påföljderna på en grövre nivå uppdelat på kön. Det är för att kvinnorna i vissa kategorier är få och en mer detaljerad redovisning kan innebära en risk för röjande av enskilda personer.

Tolkning av statistiken

När du tolkar statistiken över återfall i brott, tänk på följande:

Statistiken omfattar endast återfall som kommer till rättsväsendets kännedom och leder till lagföring. All brottslighet som sker i samhället kommer dock inte till rättsväsendets kännedom och av de brott som upptäcks och anmäls är det endast en del som leder till att en gärningsperson kan bindas till brottet och lagföras. När andelen återfall studeras bör man ta hänsyn till att skillnader mellan olika brottstyper påverkas av i vilken grad brotten upptäcks, anmäls, utreds och lagförs. Eftersom återfallet mäts inom en begränsad tid innebär det även att brottstyper som är vanligt förekommande eller begås frekvent kommer att uppvisa högre återfallsandelar i statistiken än brottstyper som kräver en längre brottsutredning och därför inte hinner komma med i statistiken.

När en person har flera ingångshändelser under referensåret väljs en av ingångshändelserna ut, och det görs på tre olika sätt. I redovisningen av personer uppdelat på kön, ålder och tidigare belastning används en slumpmässigt vald ingångshändelse. När uppdelningen görs på brottskategori används ingångshändelsen med det grövsta brottet enligt

straffskalan. När uppdelningen görs på påföljdskategori används ingångshändelsen med den mest ingripande påföljden. Därmed underskattas lindrigare brott och mindre ingripande påföljder.

Kategorin övriga påföljder innehåller olika påföljder beroende på redovisning. När det avser mest ingripande påföljd i ingångshändelsen redovisat på totalen ingår påföljdseftergift, nykterhetsvård, missbruksvård och öppen psykiatrisk vård i kategorin. När det gäller mest ingripande påföljd uppdelat på kön samt mest ingripande tidigare belastning ingår villkorlig dom, ungdomspåföljder, åtalsunderlåtelse med mera i kategorin.

Begrepp och definitioner

För att undersöka i vilken utsträckning lagförda personer återkommande lagförs för brott, används i statistiken en framåtblickande undersökningsmetod. Det innebär att vi följer upp lagförda personer med en ingångshändelse för återfall i nya lagförda brott.

Ingångshändelser

Populationen utgörs av samtliga personer som under ett kalenderår frigivits från anstalt, skrivits ut från slutna ungdomsvård eller rättspsykiatrisk vård, avslutat intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja) eller ungdomsövervakning eller fått andra påföljder genom lagakraftvunnen dom eller beslut av åklagare. Dessa händelser kallas ingångshändelser. Dock exkluderas lagföringar som omfattar brott med endast penningböter i straffskalan, ordningsbotsförelägganden och personer som inte var folkbokförda i Sverige den 31 december respektive år.

Uppföljningsperiod respektive buffertperiod

Uppföljningsperioden för nya lagförda brott i den preliminära statistiken är ett (1) år och startar vid tidpunkten för ingångshändelsen. Det kan ta olika lång tid från att ett brott begås till att domen där brottet ingår vinner laga kraft eller till att ett lagföringsbeslut tas. För att så många som möjligt ska hinna resultera i lagakraftvunna domar tillämpas en så kallad buffertperiod efter uppföljningsperioden. I den preliminära statistiken är buffertperioden ett (1) år. Personer som avlidit under uppföljningsperioden ingår i populationen fram till dess att de har avlidit.

Återfallshändelser

Ingångshändelserna följs upp för återfall i nya lagförda brott, så kallade återfallshändelser. En återfallshändelse motsvarar ett brott som lagförts genom en lagakraftvunnen dom, ett godkänt strafföreläggande eller en meddelad åtalsunderlåtelse. Villkoret för att ett brott ska inräknas som en återfallshändelse i statistiken är att brottet har begåtts under uppföljningsperioden på ett år och att domen har vunnit laga kraft.

En mer detaljerad beskrivning av statistiken finns i kvalitetsdeklarationen för Återfall i brott - preliminär statistik, på Brås webbplats.

Resultat

I det här kapitlet redovisas den preliminära statistiken över personer som återfallit i brott inom ett år efter en ingångshändelse 2021. Här redovisas andelen som återfaller i brott, efter olika kategorier, tiden till återfall och återfallshändelsen. Utvecklingen över tid redovisas jämfört med tio år innan (år 2012). Att resultaten inte jämförs med året innan (2020) beror på att det sker så pass små förändringar i statistiken över återfall i brott mellan åren.

Andel personer som återfaller i brott

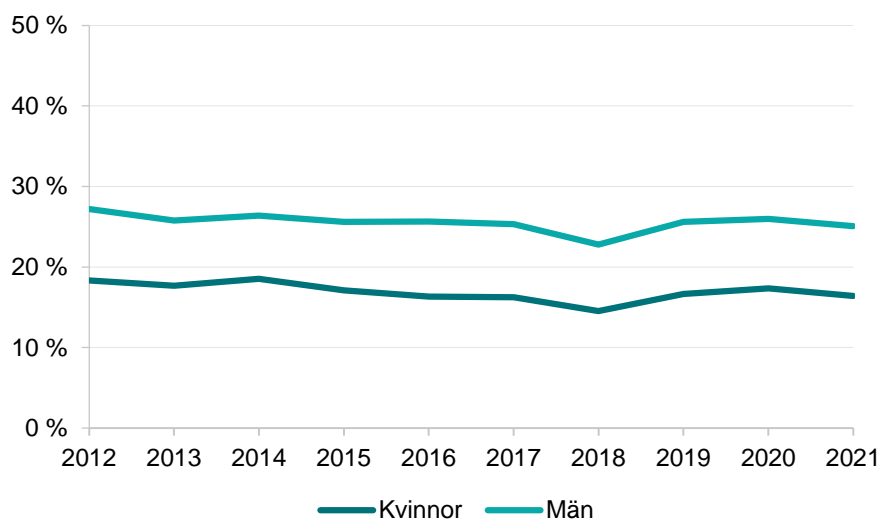
Av de 74 556 personer (14 899 kvinnor och 59 657 män) som hade en ingångshändelse 2021 var det 17 402 personer som återföll i brott minst en gång under uppföljningsperioden. Det innebär att nästan en av fyra (23 %) återföll i brott inom ett år. Andelen som återföll skiljde sig tydligt åt mellan könen, 16 procent av kvinnorna och 25 procent av männen återföll.

Tabell 1. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter kön samt förändring jämfört med 2012.

Samtliga, andel återfall	Samtliga, förändring i procentenheter	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
23	-2	16	-2	25	-2

Över tid har utvecklingen sett likadan ut för kvinnor och män. Andelen återfall minskade nästan varje år fram till 2018 när en tillfällig uppgång syns. Därefter har återfallen legat på en stabil nivå utan stora förändringar. För både kvinnor och män var andelen som återföll i brott 2 procentenheter lägre jämfört med 2012.

Figur 1. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2012–2021 efter kön.

Återfall efter ålder

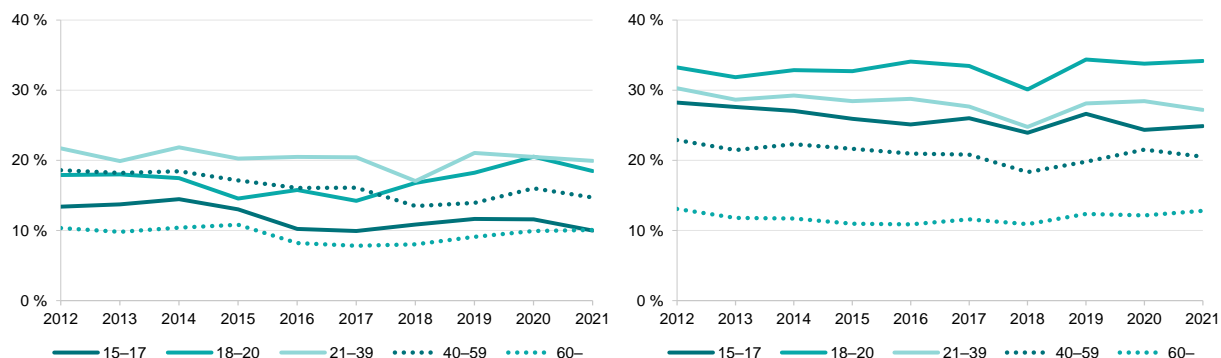
Den åldersgrupp där störst andel återföll var gruppen 18–20 år, där 18 procent av kvinnorna och 34 procent av männen återföll i brott. Även de i åldern 21–39 år hade en hög andel återfall. Det var även i den här kategorin där andelen kvinnor som återföll var högst (20 %). Det var minst vanligt att de som var 60 år eller äldre återföll i brott. Av dem återföll 10 procent av kvinnorna och 13 procent av männen. Skillnaderna mellan könen var störst i de lägre ålderskategorierna.

Tabell 2. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter ålder och kön samt förändring jämfört med 2012.

Ålder	Samtliga, andel återfall	Samtliga, förändring i procentenheter	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
15–17	21	-3	10	-3	25	-3
18–20	31	+1	18	+1	34	+1
21–39	26	-3	20	-2	27	-3
40–59	19	-3	15	-4	21	-2
60–	12	-0	10	-0	13	-0

Det är större spridning av andelen som återfaller i de olika ålderskategorierna bland männen än bland kvinnorna. Utvecklingen de senaste tio åren har sett liknande ut mellan könen. Kvinnor och män 18–20 år är de enda grupperna där andelen återfall ökat jämfört med 2012.

Figur 2. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2012–2021 efter kön och ålder (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

Återfall efter tidigare belastning

Med tidigare belastning avses lagakraftvunna domar eller lagföringsbeslut som skett inom en femårsperiod innan lagföringen som utgjorde ingångshändelsen. Belastningarna kan omfatta dels olika typer av påföljder såsom böter och fängelse, dels åtalsunderlåtelse.

Antal tidigare belastningar

Andelen personer som återfaller i brott ökar tydligt med antalet tidigare belastningar. Bland personer med minst 9 tidigare belastningar återföll 78 procent. Drygt hälften av samtliga personer med en ingångshändelse (39 963 personer) hade ingen tidigare belastning, och av dem återföll 11 procent i brott. Skillnaden mellan könen är små.

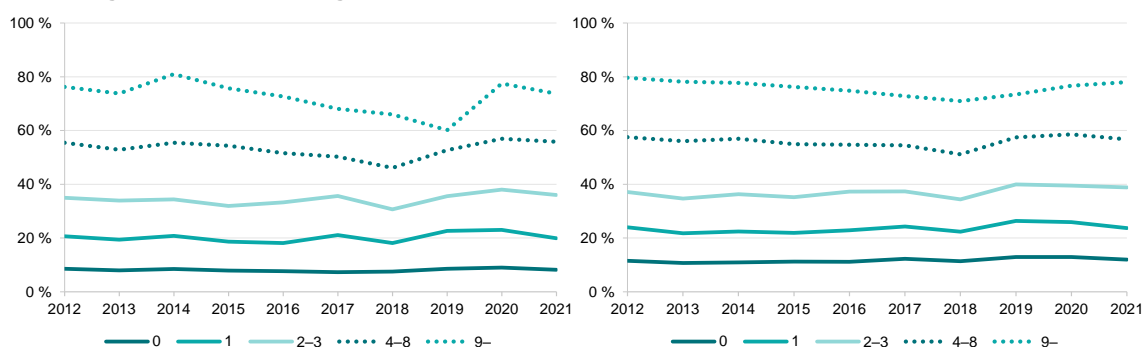
Tabell 3. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter antal tidigare belastningar och kön samt förändring jämfört med 2012.

Tidigare belastningar	Samtliga, andel återfall	Samtliga, förändring i procentenheter	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
0	11	+0	8	-0	12	+0
1	23	-0	20	-1	24	-0
2–3	38	+2	36	+1	39	+2
4–8	57	-1	56	+0	57	-1
9 eller fler	78	-2	74	-3	78	-2

Jämfört med för tio år sedan har andelen som återfallit efter en ingångshändelse 2021 gått ned för dem med 4 eller fler tidigare belastningar. Störst nedgång har skett för dem med 9 eller fler tidigare belastningar. För dem med en (1) tidigare belastning eller utan tidigare belastning är andelen oförändrad. Det gör att spridningen mellan de olika

kategorierna har minskat över tid. För kvinnor har andelen som återfallit minskat något i samtliga kategorier förutom bland dem med 2–3 respektive 4–8 tidigare belastningar. För männen har andelen som återfallit minskat i tre kategorier, bland dem med en (1), 4–8 tidigare belastningar samt bland dem med 9 eller fler tidigare belastningar.

Figur 3. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2012–2021 efter kön och antal tidigare belastningar (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

Mest ingripande tidigare belastning

Av dem som hade fängelse och andra frihetsberövande påföljder som mest ingripande tidigare belastning återföll drygt hälften i brott. Den kategori där andelen som återföll var lägst var de som saknade tidigare belastning; i den gruppen återföll 8 procent av kvinnorna och 12 procent av männen.

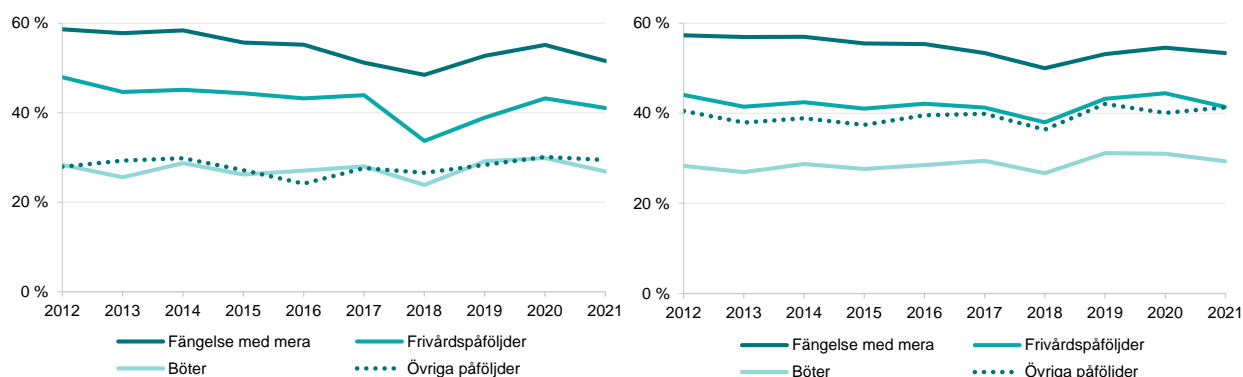
Tabell 4. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga med en ingångshändelse 2021, efter mest ingripande tidigare belastning och kön samt förändring jämfört med 2012.

Mest ingripande tidigare belastning	Samtliga, andel återfall	Samtliga, förändring i procentenheter	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
Ingen tidigare belastning	11	+0	8	-0	12	+0
Fängelse och andra frihetsberövande påföljder	53	-4	52	-7	53	-4
Frivårdspåföljder	41	-3	41	-7	41	-3
Böter	29	+1	27	-1	29	+1
Övriga påföljder	39	+1	29	+2	41	+1

Mellan 2012 och 2021 har andelen personer som återföll minskat där fängelse och andra frihetsberövande påföljder respektive frivårdspåföljder var mest ingripande påföljd (-7 procentenheter för kvinnorna i båda

kategorier, -4 respektive -3 procentenheter för männen). I övriga kategorier har förändringarna varit som mest 2 procentenheter jämfört med 2012.

Figur 4. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2012–2021 efter kön efter mest ingripande tidigare belastning (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

Återfall efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen

Störst andel återfall (47 %) hade de med sluten ungdomsvård som mest ingripande påföljd i en ingångshändelse 2021. Även bland dem som hade ungdomsvård, ungdomsövervakning¹ och fängelse som mest ingripande påföljd var andelen som återföll hög. Det kan troligen delvis förklaras av att dessa personer i allmänhet begått grövre brott och hade en mer omfattande brottsbelastning sedan tidigare.

Jämfört med 2012 hade det skett minskningar i de flesta kategorier, oberoende av hur ingripande de är. Störst minskning fanns bland dem som hade rättspsykiatrisk vård (-10 procentenheter) och ungdomsvård (-6 procentenheter) som mest ingripande påföljd i ingångshändelsen.

¹ Den 1 januari 2021 infördes ungdomsövervakning som en ny påföljd. Det innebär att andelen återfall efter ungdomsövervakning som mest ingripande påföljd i ingångshändelsen nu kan redovisas för ingångshändelser under 2021. Påföljden ingår i gruppen frivårdspåföljder.

Tabell 5. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga med en ingångshändelse 2021, efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen samt förändring jämfört med 2012.

Mest ingripande påföljd i ingångshändelsen	Andel av samtliga	Förändring i procentenheter
Fängelse	41	-5
Sluten ungdomsvård	47	-5
Rättspsykiatrisk vård	2	-10
Intensivövervakning	15	-3
Ungdomsövervakning	43	.
Skyddstillsyn med samhällstjänst	26	-2
Skyddstillsyn	36	-4
Villkorlig dom med samhällstjänst	9	-1
Böter	22	-0
Villkorlig dom	11	-1
Ungdomsvård	44	-6
Ungdomstjänst	24	-2
Åtalsunderlåtelse	28	-4
Övriga påföljder	18	-1

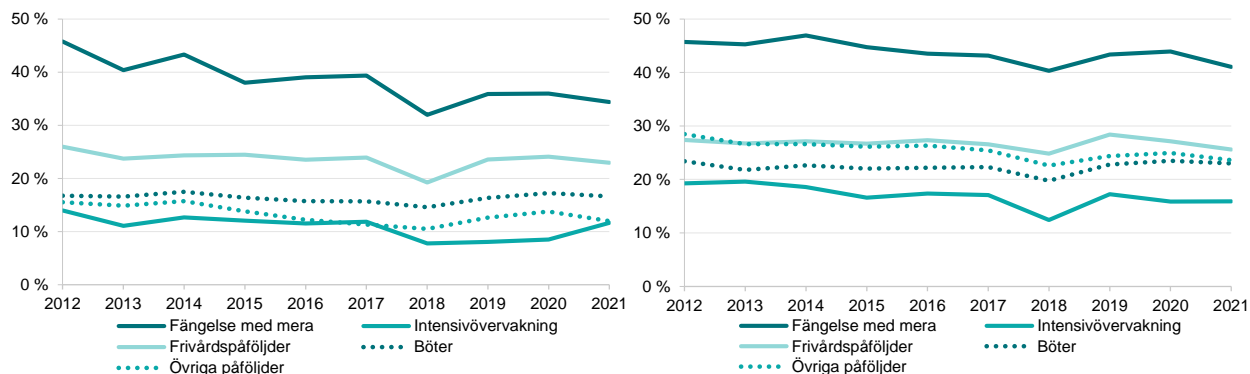
I samtliga påföljds-kategorier hade kvinnorna en lägre andel återfall än männen. Olikheten mellan könen i andel återfall var minst i kategorin frivårdspåföljder, med en skillnad på 3 procentenheter och störst bland dem i kategorin övriga påföljder med en skillnad på 12 procentenheter.

Tabell 6. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga med en ingångshändelse 2021, efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen och kön samt förändring jämfört med 2012.

Mest ingripande påföljd i ingångshändelsen	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
Fängelse och andra frihetsberövande påföljder	34	-11	41	-5
Intensivövervakning	12	-2	16	-3
Frivårdspåföljder	23	-3	26	-2
Böter	17	-0	23	-0
Övriga påföljder	12	-4	24	-5

Andelen personer som återfaller har för kvinnor minskat mest bland dem som hade fängelse och andra frihetsberövande påföljder (-11 procentenheter) som mest ingripande påföljd i ingångshändelsen. För män har andelen återfall minskat mest bland dem som hade fängelse och andra frihetsberövande påföljder samt övriga påföljder (-5 procentenheter). För andra påföljder var förändringen mellan 2012 och 2021 liknande för både kvinnor och män.

Figur 5. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2012–2021 efter kön efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra).

Återfall efter utdömd strafftid

Av dem som frigavs från anstalt 2021 var det vanligast med återfall i brott bland dem som hade en utdömd strafftid på mer än fyra och högst sex månader, där drygt hälften återföll inom ett år (54 %). Lägst andel återfall fanns bland de frigivna som hade en utdömd strafftid på mer än fyra år. Bland dem hade en femtedel återfallit inom ett år (19 %).

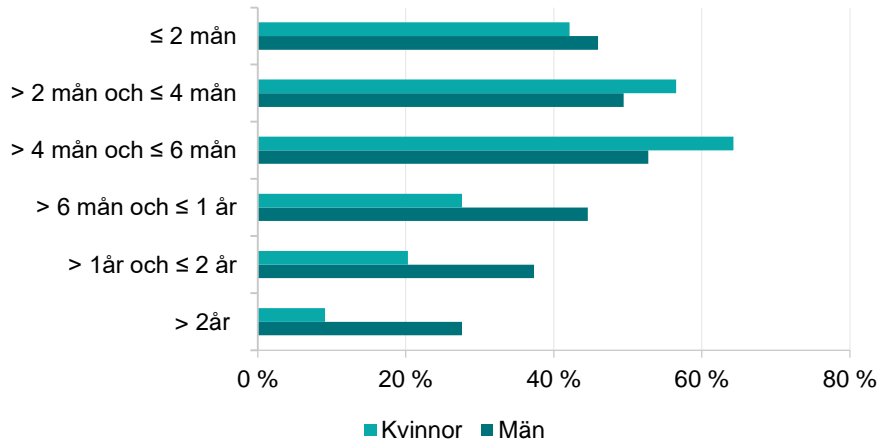
Andelen personer som återfaller har minskat över tid i alla strafftidskategorier, med som mest 12 procentenheter.

Tabell 7. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga som frigivits från anstalt 2021, efter utdömd strafftid samt förändring jämfört med 2012.

Utdömd strafftid	Andel av samtliga	Förändring i procentenheter
≤ 2 mån	46	-1
> 2 mån och ≤ 4 mån	50	-11
> 4 mån och ≤ 6 mån	54	-12
> 6 mån och ≤ 1 år	44	-0
> 1 år och ≤ 2 år	36	-3
> 2 år och ≤ 4 år	29	-4
> 4 år	19	-2

Totalt frigavs 6 431 personer från anstalt under 2021, och av dessa var 92 procent män och 8 procent kvinnor. Männerna hade en större andel återfall än kvinnorna sett till de flesta strafftidskategorier, förutom bland dem som hade en utdömd strafftid på mer än två och högst fyra månader, och bland dem som hade en utdömd strafftid på mer än fyra och högst sex månader - där i stället kvinnorna hade en högre andel återfall.

Figur 6. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga som frigivits från anstalt 2021, efter utdömd strafftid och kön.

Återfall efter grövsta brott i ingångshändelsen

Sett till det grövsta brottet i ingångshändelsen var det stora skillnader i andelen som återföll. Av personer som dömdes för brott mot narkotikastrafflagen hade 33 procent återfallit i brott. Näst största andel återfall fanns i kategorin tillgreppsbrott (stöld, ringa stöld och rån), där 27 procent återföll i brott. Lågst andel återfall återfanns bland personer som blivit dömda för sexualbrott; där uppgick andelen återfall till 9 procent.

En jämförelse mellan 2012 och 2021 visar på små förändringar i de flesta kategorier. De kategorier där det skett störst förändringar är brott mot staten (t.ex. våld eller hot mot tjänsteman, djurplågeri) och brott mot narkotikastrafflagen. Dessa har minskat med 11 respektive 5 procentenheter.

Tabell 8. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter grövsta brott i ingångshändelsen samt förändring jämfört med 2012.

Grövsta brott i ingångshändelsen	Andel av samtliga	Förändring i procentenheter
Brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB)	16	-2
Brott mot frihet, frid, familj och ärekränkning (4, 5 och 7 kap. BrB)	19	+0
Sexualbrott (6 kap. BrB)	9	-1
Tillgreppsbrott (8 kap. BrB)	27	-4
Bedrägeri, förskingring, brott mot borgenärer m.m. (9–11 kap. BrB)	16	-2
Skadegörelsebrott (12 kap. BrB)	24	+2
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	13	+1
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	18	-11
Brott mot trafikbrottslagen	17	-4
Brott mot narkotikastrafflagen	33	-5
Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar	18	+2

Brottskategorin med minst andel återfall var för både kvinnorna och männen brott mot allmänheten, 4 respektive 16 procent. För både kvinnorna och männen skedde den största minskningen i andel återfall bland dem vars grövsta brott varit brott mot staten, med minskningar på 9 respektive 11 procentenheter.

Tabell 9. Andel personer som återfallit i brott inom ett år, av samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter grövsta brott i ingångshändelsen och kön samt förändring jämfört med 2012.

Grövsta brott i ingångshändelsen	Kvinnor, andel återfall	Kvinnor, förändring i procentenheter	Män, andel återfall	Män, förändring i procentenheter
Brott mot person (3–7 kap. BrB)	10	-1	17	-3
Brott mot förmögenhet (8–12 kap. BrB)	17	-2	29	-3
Brott mot allmänheten (13–15 kap. BrB)	4	-2	16	-0
Brott mot staten (16–22 kap. BrB)	12	-9	19	-11
Brott mot trafikbrottslagen	11	-4	19	-4
Brott mot narkotikastrafflagen	27	-6	34	-4
Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar	9	+1	20	+3

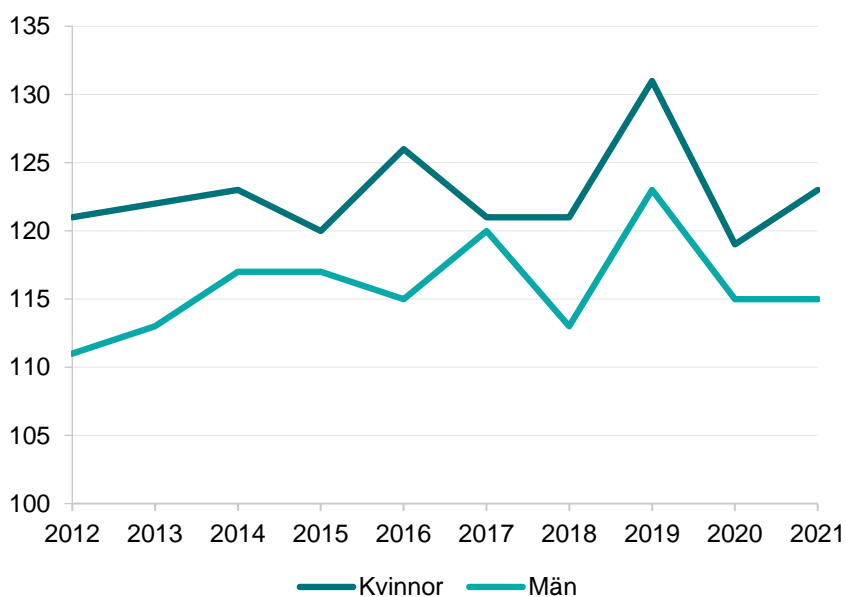
Tid till första återfall

I det här avsnittet mäts mediantiden i dagar från ingångshändelsen 2021 till tidpunkten för det första lagförda återfallsbrottet under uppföljningsperioden på 1 år. Mediantiden till första återfallshändelsen var knappt fyra månader (116 dagar). Mediantiden uppvisar små förändringar över tid. Jämfört med 2012 hade det skett en ökning med 4 dagar.

Tid till första återfall efter kön

Det skiljer åtta dagar i mediantid till första återfall mellan kvinnorna och männen. År 2021 var mediantiden till första återfall i brott 123 dagar för kvinnorna och 115 dagar för männen. Jämfört med 2012 hade mediantiden ökat med 2 dagar för kvinnorna och med 4 dagar för männen.

Figur 7. Mediantid i dagar till första återfall inom ett år, för samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2012–2021, efter kön. Observera att skalan inte börjar på noll.

Tid till första återfall efter ålder

År 2021 var det de yngsta personerna (15–17 år) som hade den längsta mediantiden till första återfall, fyra och en halv månad (137 dagar). Kortast tid till återfall hade de som var 21–39 år, med en mediantid på drygt tre och en halv månad (112 dagar). Kvinnorna hade längre tid än männen till återfall i samtliga ålderskategorierna.

Tabell 10. Mediantid i dagar till första återfall för alla som återfallit efter en ingångshändelse 2021, efter ålder och kön samt förändring sedan 2012.

Ålder	Samtliga, tid till återfall	Samtliga, förändring i dagar	Kvinnor, tid till återfall	Kvinnor, förändring i dagar	Män, tid till återfall	Män, förändring i dagar
15–17 år	137	-4	154	-1	135	-5
18–20 år	119	+2	125	-8	118	+3
21–39 år	112	+4	118	+9	111	+3
40–59 år	119	+13	123	+3	116	+12
60 år eller äldre	117	-2	119	0	116	-3

Tid till första återfall efter antal tidigare belastningar

Det är tydligt att ett högre antal tidigare belastningar samvarierar med kortare tid till första återfall i brott. Personer utan tidigare belastningar hade längst tid till första återfall, fyra och en halv månad (136 dagar). Kortast tid hade personer med nio eller fler tidigare belastningar, två månader och tio dagar (71 dagar).

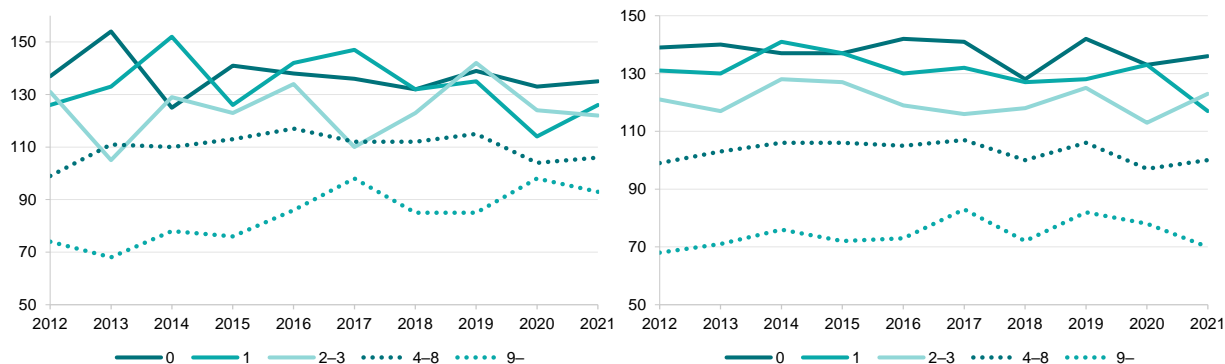
Tabell 11. Mediantid i dagar till första återfall för alla som återfallit efter en ingångshändelse 2021, efter antal tidigare belastningar och kön samt förändring sedan 2012.

Antal tidigare belastningar	Samtliga, tid till återfall	Samtliga, förändring i dagar	Kvinnor, tid till återfall	Kvinnor, förändring i dagar	Män, tid till återfall	Män, förändring i dagar
0	136	-3	135	-2	136	-3
1	119	-11	126	0	117	-14
2–3	122	-1	122	-9	123	+2
4–8	101	+2	106	+7	100	+1
9 eller fler	71	+1	93	+19	70	+2

Förändringarna sedan 2012 visar på tydliga ökningar i tid till återfall för kvinnor med 9 eller fler tidigare belastningar med 19 dagar, medan det för männen stannade vid en ökning på 2 dagar. Mediantiden skiljde sig mest åt mellan könen bland dem med 9 eller fler tidigare belastningar (23 dagar). Kvinnornas mediantid är längre än männens i de flesta kategorier. I

kategorierna utan tidigare belastning och 2–3 tidigare belastningar var tiden till återfall en (1) dag kortare för kvinnorna än för männen.

Figur 8. Mediantid i dagar till första återfall för alla som återfallit efter en ingångshändelse 2012–2021, efter antal tidigare belastningar och kön (kvinnor i den vänstra figuren, män i den högra). Observera att skalan inte börjar på noll.

Tid till första återfall efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen

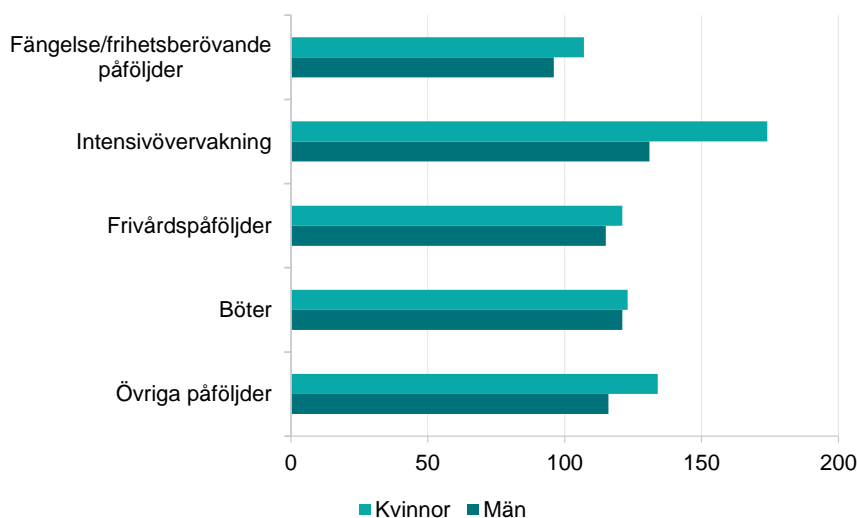
Den kortaste mediantiden till första återfall hade de med fängelse som mest ingripande påföljd. De som hade längst mediantid till första återfall var dem i kategorin rättspsykiatrisk vård. I samma kategori har den största ökningen i antalet dagar skett jämfört med 2012 (+109 dagar). Den största minskningen sedan 2012 har skett i kategorin villkorlig dom, där mediantiden har minskat med 14 dagar.

Tabell 12. Mediantid i dagar till första återfall för alla som återfallit efter en ingångshändelse 2021, efter mest ingripande påföljd i ingångshändelsen samt förändring sedan 2012.

Mest ingripande påföljd i ingångshändelsen	Tid till återfall i dagar	Förändring i dagar
Fängelse	96	+12
Sluten ungdomsvård	129	+47
Rättspsykiatrisk vård inklusive rättspsykiatrisk vård med utskrivningsprövning	302	+109
Intensivövervakning	138	-1
Ungdomsövervakning	121	.
Skyddstillsyn med samhällstjänst	117	-1
Skyddstillsyn	108	+3
Villkorlig dom med samhällstjänst	158	+4
Böter	121	+1
Villkorlig dom	126	-14
Ungdomsvård	122	-1
Ungdomstjänst	142	+2
Åtalsunderlåtelse	103	+8
Övriga påföljder	111	-11

För både kvinnorna och männen var tiden till första återfall längst när ingångshändelsen var intensivövervakning, 174 dagar för kvinnorna och 131 dagar för männen (Figur 9).

Figur 9. Mediantid i dagar till första återfall inom ett år, för samtliga kvinnor respektive män som återfallit efter en ingångshändelse 2021, efter kön och mest ingripande påföljd i ingångshändelsen.

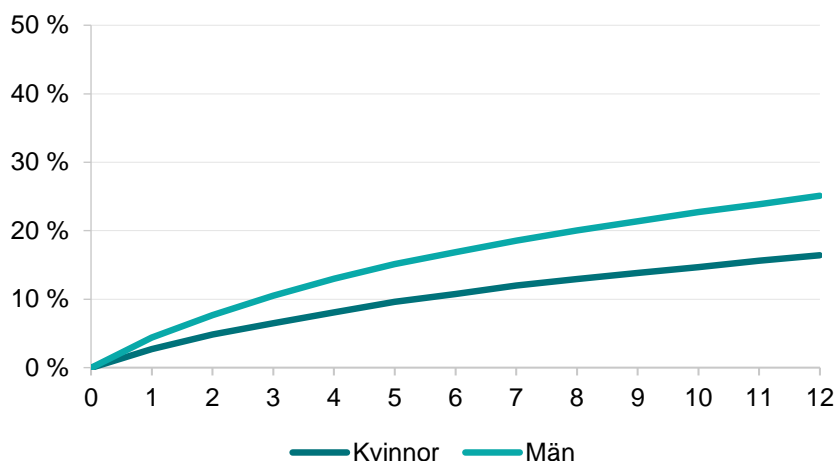

Återfallsrisk över tid

I det här avsnittet används överlevnadsanalys för att mäta återfall för kortare intervaller och för fler tidpunkter samt återfallsintensiteten som mäter det förväntade antalet återfall per person och tidsenhet, givet att personen inte redan har återfallit i brott. För en fördjupad beskrivning av detta mått, se statistikens kvalitetsdeklaration på Brås webbplats.

I Figur 10 redovisas den kumulativa andelen återfall månad för månad för kvinnor respektive män. Andelen som återföll inom en månad var 2,7 procent för kvinnorna och 4,4 procent för männen. Efter fyra månader var andelen återfall uppe i 8,1 procent för kvinnorna och 13 procent för männen. Efter ett år summerar återfallsandelerna till 16 procent för kvinnorna och 25 procent för männen, vilket är samma andelar som redovisas i Tabell 1. Lutningen på kurvorna är brantast i början av uppföljningsperioden för att sedan plana ut, vilket visar att andelen återfall per månad blir lägre med tiden

Figur 10. Kumulativa återfallsandelar per månad, för samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter kön.

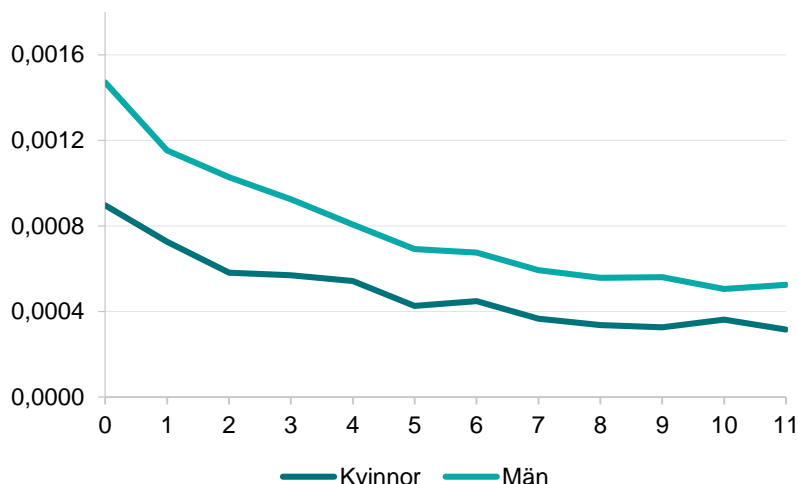
I Figur 11, 12 och 13 redovisas återfallsintensiteten per månad efter kön, ålder respektive påföljd. Linjerna i figurerna inleds vid utgången av den första månaden efter en ingångshändelse. Slutet av linjerna markerar därmed återfallsintensiteten ett år efter en ingångshändelse.

Återfallsintensiteten minskar över tid vilket redovisas i

Figur 11. För både kvinnorna och männen var risken att återfalla störst i början av uppföljningsperioden, för att sedan avta. Efter cirka fem månader hade intensiteten halverats. Utvecklingen för båda könen är likartad.

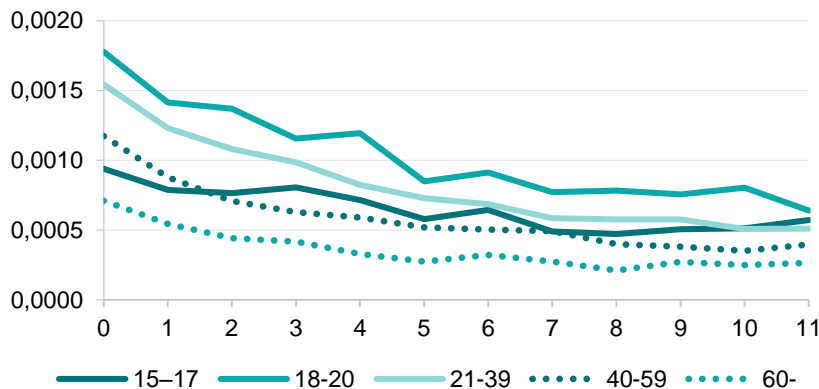
Kvinnornas återfallsintensitet ligger dock hela tiden på en lägre nivå än männens.

Figur 11. Återfallsintensitet per månad, bland samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter kön.

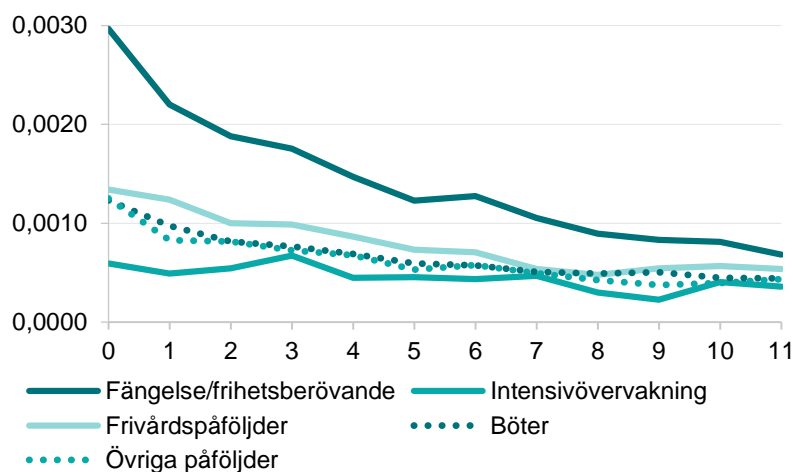
Vid en jämförelse av olika ålderskategorier framgår det att efter ungefär sju månader hade spridningen mellan olika åldersgrupper jämnats ut. De äldsta personerna (60 år eller äldre) hade den lägsta återfallsintensiteten under hela studieperioden och personer i åldern 18–20 år hade den högsta. Ålderskategorin 15–17 år skiljde sig från övriga genom att ha den minsta skillnaden i återfallsintensitet mellan start och slut. Medan övriga kategorier minskade till ungefär en tredjedel hade återfallsintensiteten för personer i åldern 15–17 år endast minskat med cirka 39 procent. Det visar att risken för återfall inte minskar på samma sätt under uppföljningsperioden som för övriga ålderskategorier.

Figur 12. Återfallsintensitet per månad, bland samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter ålder.

Personer med fängelse och andra frihetsberövande påföljder uppvisade den största återfallsintensiteten under uppföljningsperioden. Skillnaderna mot de andra påföljderna var störst i början men avtog med tiden. De andra påföljdernas intensitet var även mer konstant. Intensivövervakning med elektronisk kontroll var den kategori som uppvisade lägst intensitet i början av uppföljningsperioden.

Figur 13. Återfallsintensitet per månad, bland samtliga personer med en ingångshändelse 2021, efter påföljd.

Återfallshändelsen

Antal återfallsbrott

Av alla personer med en ingångshändelse under 2021 återföll 17 402 personer i brott, och endast dessa ingår i avsnittet. Sammantaget stod de för 44 042 återfallsbrott under uppföljningsperioden, vilket gav ett genomsnitt på 2,5 återfallsbrott per person. Antalet kvinnor som återföll i brott var 2 447, och de lagfördes för 5 085 brott begångna under uppföljningsperioden. De begick därmed 2,1 återfallsbrott per person. Antalet män som återföll i brott var 14 955 personer, och de lagfördes för 38 957 brott. De hade ett högre genomsnitt, och begick 2,6 återfallsbrott per person. Förändringarna över tid, i jämförelse med 2012, är små.

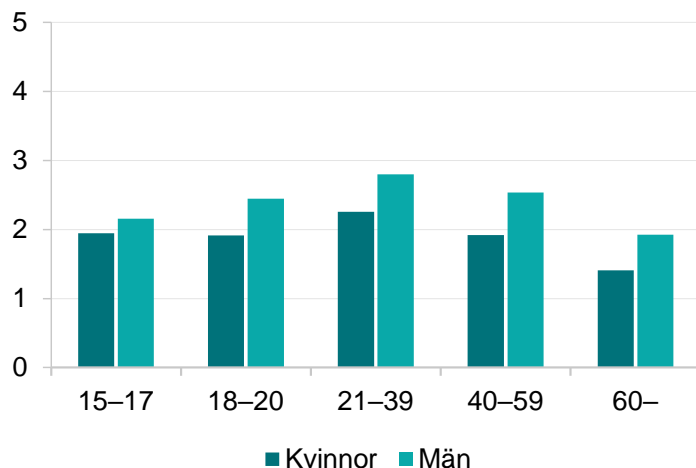
Tabell 13. Antal återfallsbrott, antal personer och antal återfallsbrott per person inom ett år, bland samtliga som återfallit efter en ingångshändelse 2021, efter kön samt förändring av antal återfallsbrott per person jämfört med 2012.

Kön	Antal återfallsbrott	Antal personer	Antal återfallsbrott per person	Förändring i antal brott per person
Totalt	44 042	17 402	2,5	-0,8
Kvinnor	5 085	2 447	2,1	-0,6
Män	38 957	14 955	2,6	-0,8

Antal återfallsbrott efter ålder

Ålderskategorin 21–39 år hade det största genomsnittliga antalet återfallsbrott, medan de som var 60 år eller äldre hade det minsta (2,7 respektive 1,8 återfallsbrott per person). Genomsnittet för kvinnorna i olika ålderskategorier varierade mellan 1,4 och 2,3 återfallsbrott per person. Motsvarande genomsnitt för männen varierade mellan 1,9 och 2,8 återfallsbrott per person.

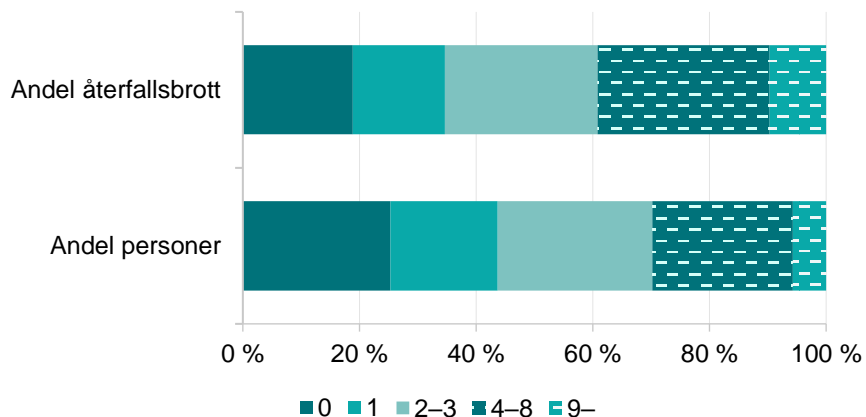
Figur 14. Antal återfallsbrott per person inom ett år, bland samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2021, efter kön och ålder.

Antal återfallsbrott efter antal tidigare belastningar

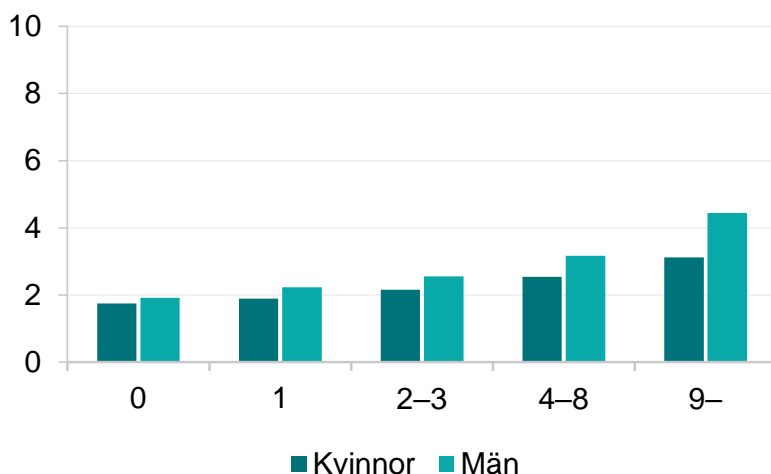
I Figur 15 framkommer att antalet återfallsbrott inte är jämnt fördelat över de personer som återfaller. I den nedre stapeln redovisas fördelningen av personer som återföll i brott efter antal tidigare belastningar. I den övre stapeln redovisas fördelningen av alla återfallsbrott efter antal tidigare belastningar. Bland annat framkommer det att personer med 9 eller fler tidigare belastningar till antalet utgjorde den minsta kategorin av dem som återföll i brott (6 %), men stod för 10 procent av återfallsbrotten. Mönstret såg likadant ut för kvinnorna som för männen. Personer utan tidigare belastning utgjorde till antalet den näst största kategorin av de som återföll i brott (25 %), men stod endast för 19 procent av återfallsbrotten.

Figur 15. Fördelningen av samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2021 (den nedre stapeln) respektive fördelningen av antalet återfallsbrott inom ett år som respektive kategori stod för (den övre stapeln), efter antal tidigare belastningar.

Det genomsnittliga antalet återfallsbrott inom ett år ökar successivt med antalet tidigare belastningar hos personerna. Bland dem som återföll i brott och som saknade tidigare belastning uppgick antalet återfallsbrott till i genomsnitt 1,9 brott per person, 1,8 brott per kvinna och 1,9 brott per man. Motsvarande antal för dem med 9 eller fler tidigare belastningar var i genomsnitt 4,3 återfallsbrott per person. För kvinnor innebar det i genomsnitt 3,1 återfallsbrott och för män 4,4 återfallsbrott. Skillnaden mellan könen blir större ju fler tidigare belastningar personerna har.

Figur 16. Antal återfallsbrott per person inom ett år, bland samtliga personer som återfallit efter en ingångshändelse 2021, efter kön och antal tidigare belastningar.

Beskrivning av statistiken

Nedan följer en beskrivning av statistiken över återfall i brott. För en mer utförlig beskrivning, se statistikens kvalitetsdeklaration på Brås webbplats.

Statistikens ändamål

Statistiken över återfall i brott har till primärt syfte att övergripande redogöra för nivån, fördelningen och utvecklingen av antalet och andelen personer som efter en ingångshändelse återfaller i ett nytt lagfört brott. Statistiken beskriver återfall i brott som kommit till rättsväsendets kännedom och lagförts.

Statistiken redovisar återfallsmönstret mot bakgrund av de lagförda personernas kön, ålder och tidigare belastning. Uppgifterna ger en översiktlig bild av vilka grupper av lagöverträdare som löper högre eller lägre risk för återfall. Statistiken redovisar även hur återfallsmönstret ser ut efter olika typer av påföljder och ger i den meningen en grov skattning av utfallet i Kriminalvårdens och andra verkställande myndigheters verksamhet. Statistiken syftar även till att ge en bild av återfallshändelserna.

Statistikens innehåll

Population

Den studerade populationen omfattar samtliga personer som under ett kalenderår frigivits från anstalt, skrivits ut från slutna ungdomsvård, avslutat intensivövervakning eller lagförts för andra påföljder genom lagakraftvunnen dom eller beslut av åklagare. Dessa händelser kallas i statistiken för ingångshändelser. Lagföringsbeslut som omfattar lindrigare brott med enbart penningböter i straffskalan exkluderas, liksom ordningsbotsförelägganden.

Dessutom omfattar populationen endast ingångshändelser som rör personer som var folkbokförda i Sverige den 31 december respektive år. Folkbokföringsuppgifterna hämtas från Statistiska centralbyrån. Därifrån hämtas också uppgifter om emigration och dödsfall, för korrigeringar av populationen.

Ingångs- och återfallshändelser

Ingångshändelserna kan beräknas och redovisas på två olika sätt i statistiken.

I det ena fallet redovisas personer, och då ingår en och samma person endast en gång i statistiken, oavsett hur många ingångshändelser personen står för. Definitionen används när syftet är att redovisa återfallsstruktur. En ingångshändelse med en påföljande återfallshändelse väljs före de händelser som inte följs av ett återfall. När en person har flera ingångshändelser under referensåret väljs en av ingångshändelserna ut, vilket görs på tre olika sätt:

- I redovisningen av personer uppdelat på kön, ålder och tidigare belastning används en slumpmässigt vald ingångshändelse från respektive referensår.
- När uppdelningen görs på brottskategori används ingångshändelsen med det grövsta brottet enligt straffskalan.
- När uppdelningen görs på påföljdskategori används ingångshändelsen med den mest ingripande påföljden.

I det andra fallet redovisas ingångshändelser, och då ingår samtliga ingångshändelser även om det rör en och samma person. Definitionen används när syftet är att redovisa återfallsmönstret mot bakgrund av faktorer kopplade till ingångshändelsen, till exempel huvudbrott och huvudpåföljder.

Ingångshändelserna följs upp för återfall i nya lagförda brott, så kallade återfallshändelser. Med återfallshändelse avses i statistiken ett brott som ingår i en lagkraftvunnen dom, ett godkänt strafföreläggande eller en meddelad åtalsunderlåtelse. För att ett lagfört brott ska inräknas i statistiken som en återfallshändelse måste brottet ha begåtts under uppföljningsperioden och ingå i en lagföring som vunnit laga kraft.

Uppföljningsperioden för återfall i nya lagförda brott är ett år. Perioden startar vid tidpunkten för ingångshändelsen och är därför individuell.

För att så många som möjligt av de brott som begåtts under uppföljningsperioden ska komma med i statistiken tillämpas en buffertperiod, under vilken brotten ska hinna resultera i lagkraftvunna domar. Buffertperioden är ett år.

Insamling och bearbetning

Aktualitet och tillförlitlighet

Återfallsstatistiken bygger på en framåtblickande metod som innebär att man följer upp en grupp lagförda personer för återfall i lagfört brott under en bestämd uppföljningsperiod. Tiden från det att ett brott begås till dess att en dom för brottet vinner laga kraft varierar, så det krävs en relativt lång produktionstid för att uppnå hög tillförlitlighet i statistiken. För att tillgodose de olika behoven av både aktualitet och tillförlitlighet publicerar Brå såväl en preliminär som en slutlig återfallsstatistik.

Kategorisering och beräkningar

Ingångshändelserna och personerna i återfallsstatistiken delas in efter fem variabler: kön, ålder, tidigare belastning, brott samt påföljd i ingångshändelsen. Utöver antal lagföringar omfattar redovisningen av tidigare belastning även den mest ingripande belastningen sett till påföljd, och utöver huvudbrottet och huvudpåföljden kommer brott och påföljd även att redovisas efter det grövsta brottet och den mest ingripande påföljden i ingångshändelserna. Dessa uppgifter redovisas även för återfallshändelsen.

Brottsredovisningen i återfallsstatistiken omfattar samtliga rikstäckande gällande författningar, såväl brott mot balkar som brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar. Ingen särredovisning görs utifrån brottsform, utan fullbordade brott redovisas tillsammans med försök, förberedelse, anstiftan och stämpling till brott, under respektive brott.

Påföljdsredovisningen utgår från den nomenklatur som åklagarna och domstolen tillämpar vid registrering av lagföringsbeslut och domslut. Brå har utvecklat en rangordning av påföljderna efter ingripandegrad som tillämpas för val av huvudpåföljd. Brå har även utvecklat en klassifikation av påföljderna som används vid framställning av statistiken.

I återfallsstatistiken redovisas endast huvudbrott och huvudpåföljd för ingångshändelserna. Med huvudbrott avses det brott av flera i en ingångshändelse som har den strängaste straffskalan, och med huvudpåföljd avses den påföljd som är den mest ingripande enligt en bestämd rangordning.

Redovisningen av tidigare belastning avser lagföringar som vunnit laga kraft under en period om fem år före datumet för ingångshändelselagföringen. För att en lagföring ska räknas som en tidigare belastning måste den ha hunnit vinna laga kraft före datumet för ingångshändelsen.

Jämförbarhet över tid

Tekniska, metodmässiga och juridiska förändringar

Nedan följer en sammanställning av olika systemtekniska, metodologiska och lagstiftningsrelaterade förändringar samt andra eventuella förändringar sedan 2012, som i olika utsträckning har påverkat statistiken över återfall i brott. Dessa förändringar bör beaktas vid tolkning av statistiken. De är redovisade i omvänd kronologisk ordning, med de senaste förändringarna först. Styckena är skrivna så att de kan läsas separat. Den som är intresserad av ett specifikt år eller händelse kan alltså gå direkt till det relevanta stycket. Förändringar som inträffade före 2012 finns dokumenterade i Kvalitetsdeklarationen över statistiken om Återfall i brott-preliminär statistik på www.bra.se.

Förändringar år 2021

Ungdomsövervakning införs som ny påföljd

Den 1 januari 2021 infördes ungdomsövervakning som en ny påföljd. Det innebär att andelen återfall efter ungdomsövervakning som mest ingripande påföljd i ingångshändelsen nu kan redovisas för ingångshändelser från 2021. Påföljden ingår i gruppen frivårdspåföljder.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brotts-förebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolknings-anvisningar, kommentarer och analyser.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, registrator@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1187